

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

METODICKÁ PŘÍRUČKA

k vypracování bakalářské a diplomové práce
na FEK ZČU v Plzni

Miroslav Plevný

Ludvík Eger

V Chebu, 2003

Recenzoval:

Prof. Ing. Karel Křikač, DrSc.

© **Dr. Ing. Miroslav Plevný**
PaedDr. Ludvík Eger, CSc.
2003

Obsah

1	ROZSAH PRÁCE.....	3
2	STRUKTURA PRÁCE.....	4
3	FORMA A SOUČÁSTI PRÁCE.....	4
4	STUDENTSKÁ ODBORNÁ PRÁCE A VÝZKUM.....	5
4.1	Co je to výzkum	5
4.2	Příprava a organizace výzkumu.....	6
4.3	Etapy výzkumu.....	6
5	FORMÁLNÍ ÚPRAVA TEXTU	7
5.1	Formát stránky (okraje).....	7
5.2	Písmo	7
5.3	Odstavec	8
5.4	Záhlaví, zápatí a číslování stran	8
5.5	Členění textu.....	8
6	TABULKY, GRAFY, OBRÁZKY A SCHÉMATA	9
7	MATEMATICKÉ VZORCE	9
8	PRÁCE S LITERATUROU A DALŠÍMI INFORMAČNÍMI ZDROJI	10
8.1	Citování odborných informačních zdrojů.....	10
8.2	Umístění citací a odkazů	13
9	ÚLOHA VEDOUČÍHO PRÁCE A HODNOCENÍ BP A DP	13
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY (PŘÍKLAD 1).....	15
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY (PŘÍKLAD 2).....	15

PŘÍLOHY

TITULNÍ STRANA DESEK

TITULNÍ LIST

PROHLÁŠENÍ

EVIDENČNÍ LIST

METODICKÁ PŘÍRUČKA K BAKALÁŘSKÉ A DIPLOMOVÉ PRÁCI NA FEK ZČU V PLZNI

- **Cílem závěrečné práce je ověření znalostí a dovedností získaných v průběhu studia a schopnosti získané znalosti aplikovat na konkrétní problémy a jejich řešení.**

Úvod

Smyslem diplomové (DP) resp. bakalářské práce (BP) je prokázat, že student je seznámen s odbornou literaturou a je schopen ji samostatně a srozumitelně aplikovat pro zadaný problém či téma. Práci se ověřují schopnosti studenta samostatně zpracovat ucelený okruh problematiky a jeho způsobilost využívat vědomostí a znalostí získaných během studia při řešení konkrétního zadaného úkolu. Student prokazuje schopnost správné volby postupu, vhodné metody a hodnocení obdržených informací. V práci by měl vždy být zřejmý vlastní přínos studenta při řešení daného problému. V neposlední řadě je však tato práce i jakousi vizitkou studenta, často jeho první rozsáhlejší prací, ve které se kromě obsahové části musí vypořádat i s její formální úpravou, která je u prací veřejně prezentovaných (a bakalářské a diplomové práce takovými bezesporu jsou) velmi důležitá. Vždyť nevzhledně vypadající neupravenou práci plnou gramatických a stylistických chyb či překlepů nikdo nebude číst, byť by byl její obsah geniální.

Účelem následujícího textu je poskytnout studentům několik základních rad a pravidel, kterými by se měli při psaní BP, DP a případně i seminárních prací (SP) řídit. Vzhledem na praktickou použitelnost tohoto textu a tedy i jeho malý rozsah není možné zde uvést všechny detaily, se kterými se student může při zpracování formální úpravy setkat. V mnohých případech ani není ustálena jednoznačná forma při zápisu některých částí textu. Přesto však doporučujeme studentům FEK ZČU v Plzni, aby se při psaní DP, BP a případně i SP přidržovali následujících pravidel.

Většina konkrétně uváděných údajů vychází z textového editoru MS Word.

1 Rozsah práce

Rozsah práce by měl odpovídat standardům obvyklým pro daný typ práce. Neobvykle krátké práce svědčí buď o genialitě nebo mnohem spíše o lajdáctví a naopak příliš rozsáhlé práce signalizují ve většině případů neschopnost studenta vybrat ze shromážděných podkladů podstatné skutečnosti relevantní k řešenému úkolu. Ceněny jsou především ty práce, ve kterých student prokáže schopnost samostatného řešení problému a co nejvíce omezí popisnost při zpracování práce. Na FEK je obvyklý rozsah prací následující: DP: 50-80 stran, BP: 40-60 stran, SP: podle pokynů vyučujícího.

Poznámka: *Velmi důležitý je správně stanovený cíl BP a DP. Od toho se odvíjí i dílčí cíle a případné úkoly ve výzkumné části atd.*

2 Struktura práce

- Každá DP či BP by měla mít v zásadě následující strukturu: **úvod**, **jednotlivé kapitoly práce**, **závěr**, **doplňující části** (přílohy).
- Součástí *úvodu* (nebo jako samostatná kapitola) by v práci měl být formulován **cíl práce**.
- Ve vlastním textu práce by měly být (samozřejmě v závislosti na charakteru práce) zřetelné tyto části: **přehled dosavadních poznatků** v dané oblasti, **teoretická východiska**, **stanovení hypotéz** či **úkolů**, **metodika a popis zpracování**, **dosažené výsledky** (zjištění), **diskuse** či **komentář** (tj. porovnání vlastních zjištění či dosažených výsledků se stanovenými hypotézami resp. se závěry jiných autorů).
- Za **závěrem** práce uvádíme u BP a DP **souhrn** v rozsahu přibližně 10 - 15 řádek v anglickém a jednom dalším světovém jazyce - francouzština, němčina, ruština, španělština (v případě, že je práce psána v cizím jazyce, uvádíme souhrn i v češtině), **seznam tabulek**, **seznam obrázků** a **seznam použité literatury**.
- Pokud práce obsahuje přílohy, následuje **seznam příloh** a jednotlivé přílohy (nadepsané a očíslované v pořadí uvedeném v seznamu příloh).
- Jako úplně poslední stránka bakalářské či diplomové práce je zařazen **Evidenční list** (prohlášení o souhlasu autora práce s prezenčním půjčováním DP/BP a tabulkou pro evidenci budoucích výpůjček). Tento list si student vytiskne ze sestavy v příslušném modulu Studijní agendy (IS/STAG) - viz příloha č. 4.

Poznámka: *Názvy jednotlivých kapitol, podkapitol či oddílů práce si volí zpracovatel (student) podle konkrétního tématu práce. Výše uvedená struktura by měla být dodržena, je však možné podle potřeby některé z uvedených částí spojit do jedné kapitoly (např. dosažené výsledky + diskusi) a naopak některé vhodně rozdělit do více kapitol (např. metodiku zpracování). Podrobnější pokyny týkající se obsahové struktury práce resp. možné odchylky od výše uvedené struktury určí příslušná katedra, popř. vedoucí práce. Zejména SP se mohou od této struktury odlišovat podle pokynů pedagoga.*

3 Forma a součásti práce

Na FEK ZČU v Plzni se DP i BP předkládá v jednotné úpravě podle níže uvedených bodů zásadně ve standardním formátu A4 ve dvou exemplářích. V případě DP se vyžadují oba exempláře svázané v pevné vazbě; u BP je možné odevzdat 1 exemplář v pevné vazbě a jeden v jiném typu vazby (např. kroužková).

Z důvodů přehlednosti při archivaci DP a BP se požaduje uvedení identifikačního čísla práce na hřbetě práce (pouze pro případ pevné vazby), 3 cm od dolního okraje ve formě ČČČ/RRRR, a to ve svislé úpravě textu tak, aby text byl čitelný pokud práce leží titulní stranou dolů. Identifikační číslo práce přidělí studentu příslušná profilující katedra.

Uspořádání úvodních listů je následující:

- **Titulní strana desek:** viz Příloha č.1 - uvádíme údaje (zarovnaná na střed) v tomto pořadí (na pevné vazbě obvykle zlaceným písmem):

v záhlaví: ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

uprostřed strany: DIPLOMOVÁ PRÁCE resp. BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

dolní okraj strany: místo, rok jméno autora práce

- **Titulní list:** viz Příloha č.2 - uvádíme tytéž údaje jako na deskách doplněné konkrétním názvem práce, který uvádíme pod textem "DIPLOMOVÁ PRÁCE resp. BAKALÁŘSKÁ PRÁCE.

Na zadní straně titulního listu při dolním okraji stránky uvedeme copyright:

© jméno a příjmení, rok vydání

- **Zadání DP resp. BP:** vloží se oficiální zadání práce, které student obdrží na příslušné profilové katedře.
- **Čestné prohlášení:** viz Příloha č. 3 - prohlášení o samostatném vypracování práce s uvedením místa a datumu, které je u obou odevzdávaných výtisků vlastnoručně podepsáno (jinou než černou -nejlépe modrou - tužkou).

Tip: Dále je možné na samostatný list zařadit poděkování vedoucímu práce, konzultantům či případně jiným osobám, které přispěly k vypracování práce.

Poté již (ve struktuře orientačně popsané v kapitole 2) následuje obsah práce, vlastní kapitoly práce a dále potom souhrn, seznamy tabulek, obrázků a použité literatury, seznam příloh a jednotlivé přílohy a na konec evidenční list

4 Studentská odborná práce a výzkum

Již v úvodu této příručky a v kapitole 2 jsme upozornili na to, že BP a DP je odbornou prací. Často se uvádí, že je to první studentův pokus o vědeckou práci, a na FEK je skutečně vyžadováno, aby této charakteristice odpovídal cíl práce, její zpracování i výsledky. U DP jsou logicky vyšší požadavky a práce bez standardního odborného postupu a zpracování nemůže být dobře hodnocena.

Studentovi - autorovi zde může velmi pomoci vedoucí učitel. Praxe ukazuje, že je k tomu potřebný především včasný aktivní přístup studenta.

V následujícím textu stručně upozorníme na základy výzkumu.

4.1 Co je to výzkum

"Výzkum je systematický způsob řešení problémů, kterým se rozšiřují hranice vědomostí lidstva. Výzkumem se potvrzují či vyvracejí dosavadní poznatky, anebo se získávají nové poznatky" (Gavora, 2000, s.11).

Častým nedostatkem studentských prací (seminární, bakalářské, diplomové) je, že si autoři vůbec neuvědomují základní členění druhů výzkumu a tak v úvodu své práce, v

metodické části, ale i při vlastní realizaci prezentují chyby, které vycházejí již ze špatného "strategického" přístupu k práci a řešení vytýčeného úkolu. Není účelem této publikace podat obsažný výklad, ale aspoň následný přehled by měl studenty na tento problém upozornit.

4.2 Příprava a organizace výzkumu

Výzkum, který by měl být součástí BP a DP v její praktické části, má několik etap. Tyto etapy výzkumu po sobě jednak následují a jednak se překrývají. Výzkum vyžaduje organizaci a plánování a také určitý čas pro realizaci.

4.3 Etapy výzkumu

- **Stanovení výzkumného problému**

Výzkum se zahajuje stanovením výzkumného problému. Zde je nutné definovat přesně, co chceme zkoumat. Výzkumný problém je základem, od kterého se odvíjí další postup.

- **Informační příprava výzkumu**

Studentská odborná práce by měla začínat již při sestavování řešeného problému **předběžnou teoretickou analýzou**. V této části práce se soustředíme na studium příslušné odborné literatury a seznámení se se současným stavem poznání dané problematiky a prostředím (podnikem, firmou), kde se vybraný problém řeší. Dále sem patří i porady, konzultace a rozhovory s příslušnými odborníky.

Poznámka: *Již v tomto bodě dochází často k základním chybám:*

1. *Předběžná teoretická analýza se vůbec nekoná.*
2. *Vychází se převážně z jedné základní publikace nebo ještě hůře jen z přednášek!*
3. *Konzultace, a to ani s učiteli, se nekonají.*

Důkladné poznání stavu ve sledované oblasti nám totiž umožní vyvarovat se chybám jako: řešení již vyřešeného nebo opakování stejných chyb. Proto je nutné zvládnutí práce s odbornou literaturou, a to dnes včetně vyhledávání informací na Internetu.

S teoretickou analýzou souvisí problém definování pojmů. Je nutné definovat pojmy tak, aby byly uchopitelné (Chráska, 1993). Pro vlastní formulaci problému je nutné doporučit jeho konkrétnost, jednoznačnost a možnost empirického ověření. I pro tuto část je nezbytná odborná práce s literaturou a dalšími zdroji.

- **Příprava výzkumných metod**

Je nutné zvážit jakou výzkumnou metodu a v rámci ní i to, jaký výzkumný nástroj budeme používat.

Poznámka: *Studující se často dávají cestou tvorby vlastních výzkumných nástrojů. Je nutné si uvědomit, že je to možné, ale je potřebné dodržovat řadu kritérií, a v tomto případě je rozhodně nutné použít i tzv. předvýzkum pro ověření výzkumného nástroje.*

- **Sběr a zpracování údajů**

Zde se již jedná o konkrétní realizaci a použití výzkumného nástroje. Data se doporučují zpracovávat do přehledů v tabulkách a grafech. Vždy by měla být doprovázena alespoň stručným komentářem, který se týká způsobu jejich získávání, vypovídací schopnosti, budoucího určení a použití apod.

- **Interpretace údajů**

Výsledky je potřebné vysvětlit a dát do vztahu s dosavadním poznáním (viz i teoretický vstup do problematiky v první části BP a DP).

- **Výzkumné zprávy**

Vlastní výzkum v praxi končí sepsáním výzkumné zprávy. V BP a DP jsou uvedeny závěry a popřípadě diskuse či komentář k dosaženým výsledkům. Mohou zde být též rozvedeny doporučení pro praxi, pro řízení firmy, pro řešení problémů apod.

Každý konkrétní výzkumný akt reprezentuje určitý typ vědeckého výzkumu.

Zde odkazujeme studující na odbornou literaturu a jen stručně upozorníme na rozdíl mezi základním a aplikovaným výzkumem:

- **Základní výzkum** je chápán jako výzkumná činnost, která je zacílena na řešení klíčových problémů, jež stojí např. před ekonomikou nebo sociologií, a tento druh se logicky bude jen obtížně vyskytovat ve studentských pracích (výjimku může tvořit práce studenta, který se podílí na výzkumném úkolu např. GAČR).
- **Aplikovaný výzkum** je zaměřen na to, aby jeho výsledky byly využitelné při řešení konkrétních problémů praxe a jistě se bude naopak ve většině prací vyskytovat.

Stejně tak důležité je rozhodnutí o orientaci výzkumu: kvantitativní či kvalitativní.

Rozhodně právě v tomto bodě BP a DP doporučujeme autorům poradit se s vedoucím práce a to hned při zadávání práce na katedře.

5 Formální úprava textu

DP, BP a SP se předkládají zásadně ve formátu A4, psané grafickým textovým editorem MS Word apod. Z důvodů možnosti psaní poznámek, komentářů a doplňků ze strany oponentů a dalších osob, které budou práci studovat, je obvyklé psát text jednostranně, tedy tak, aby v rozevřené práci byla vždy levá strana nepotíštěná.

5.1 Formát stránky (okraje)

Nahoře: 3 cm, **Dole:** 2 cm (v případě, že budeme používat zápatí, může být i více), **Vlevo a Vpravo:** 2,5 cm, **U hřbetu:** 1 cm, **Od hrany** – záhlaví a zápatí: 1,5 cm.

5.2 Písmo

Typ: Times New Roman, velikost: 12, obyčejné. Pro zvýraznění vybraných slov nebo částí textu je možné použít písma tučného, kurzívu či podtržení. V souvislém textu (odstavci) nebývá vhodné měnit typ písma.

5.3 Odstavec

Řádkování: 1,5 řádku, **Zarovnání:** do bloku, **Odsazení:** žádné, **Mezery** mezi odstavci: 6 pt (bodů)

Text odstavce vždy píšeme bezprostředně od levého okraje, a to včetně odrazek (s možnou výjimkou u víceúrovňových odrazek tam, kde to poslouží přehlednosti).

První řádek odstavce lze odsadit o 1,2 (1,25) cm (v položce Speciální odsazení). V žádném případě nepoužíváme pro odsazení prvního řádku odstavce 5 mezer, jak bylo zvykem při psaní na psacím stroji! Mezi jednotlivými větami jednoho odstavce (tj. mezi tečkou jedné věty a počátečním písmenem následující věty) vždy vynecháváme 1 mezeru. Mezery vynecháváme též za každou čárkou mezi slovy ve větě. Naopak při uvádění textu v závorkách se mezi závorkami a vnitřním textem mezera nedělá.

Tip: V nabídce 'Tok textu' bývá vhodné zapnout tzv. „kontrolu osamocených řádků“, čímž zabezpečíme, aby žádná stránka nezačínala ani nekončila odtrženým samotným řádkem odstavce z předchozí či následující strany.

5.4 Záhloví, zápatí a číslování stran

Použitím záhlaví můžeme jednoduchým způsobem výrazně zlepšit optický vzhled práce. Do záhlaví je možné uvést *aktuální název kapitoly* pro danou stránku, čímž zejména u rozsáhlejších prací přispějeme k větší přehlednosti a lepší orientaci čtenáře. Podrobnější uvádění názvů jednotlivých podkapitol v záhlaví či zápatí však již nebývá vhodné. Při uvedení jakéhokoliv textu v záhlaví či zápatí (vyjma samotného číslování stránek) je vhodné oddělit tento text od textu práce tenkou plnou čarou přes celou šířku strany (např. formou dolního ohraničení textu v záhlaví).

V záhlaví nebo zápatí též uvádíme číslování stran, a to:

- doprostřed strany (v případě, že neuvádíme žádný text v záhlaví či zápatí),
- k vnějšímu tj. pravému okraji strany (v případě uvedení textu v záhlaví).
V tomto případě píšeme text záhlaví od vnitřního (levého) okraje strany.

Tip: Text záhlaví je možné psát jiným typem (např. Arial) a menší velikostí písma (10 či 11) než běžný text práce.

5.5 Členění textu

Názvy kapitol a podkapitol práce píšeme od levého okraje.

Doporučuje se používat desetinné třídění, tj. pomocí arabských číslic oddělovaných tečkami (za poslední číslicí se tečka nepíše).

Tip: Zřejmě nejjednodušší je používat pro názvy kapitol a podkapitol odpovídající *styly odstavce s vhodně nadefinovaným typem a velikostí písma a použitím víceúrovňového číslování.*

Nové kapitoly píšeme u rozsáhlejších prací obvykle na novou stránku. Podkapitoly zařazujeme v textu průběžně, přičemž je vhodné zařadit mezi název podkapitoly a předchozí text jistou mezeru (6 až 12 pt – uvedeme ji při definování stylu odstavce jednotlivých podkapitol). Při definování stylu odstavce podkapitol neopomeneme zapnout „kontrolu osamocených řádků“ v nabídce 'Tok textu'.

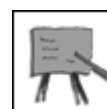
6 Tabulky, grafy, obrázky a schémata

Tabulky, grafy, obrázky a schémata uvádíme buď zařazené průběžně v textu nebo na konci práce v příloze. Průběžně uvádíme ty tabulky, grafy apod., které mají úzkou souvislost s textem; do přílohy zařazujeme obvykle ty, které jsou rozsáhlejší a rušily by souvislý výklad textu, nebo ty, které mají doprovodný či doplňující charakter.

Obrázky, grafy, schémata apod. označujeme souhrnným názvem **Obrázek** (zkráceně Obr.), pro tabulky ponecháváme označení **Tabulka** (zkráceně Tab.). U každé tabulky a obrázku musí být uveden název s uvedením pořadí, ve kterém je tato tabulka nebo obrázek zařazen v textu. Zejména u tabulek (pokud to nevyplývá z jejich obsahu) je nutné uvádět i rozměrové jednotky uvedených veličin).

Příklad názvu tabulky:

Tab. č. 1: *Klasifikované úvěry v letech 1995 – 2001 (v mil. Kč)*

Při přebírání údajů z jiných materiálů uvádíme bezprostředně pod tabulku či obrázek uvedení zdroje odkud informace čerpáme (může být menším písmem), např.:

Pramen: Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice. *Učitel'ské noviny*, 1999, roč. 102, č. 22, s. 11-22

nebo

Zpracováno podle Výroční zprávy Komerční banky, a.s. za rok 1999

U grafů je nutné vždy uvést odpovídající legendu. Při vytváření grafů v textových editorech či tabulkových procesorech pro zápis legendy obvykle využijeme služeb nabízených těmito prostředky.

Poznámka: *Kompletní přehled v práci uvedených tabulek a obrázků zařazujeme na konci práce před seznam použité literatury (viz kap. 2 Struktura práce). Každý z těchto seznamů obsahuje soupis tabulek, resp. obrázků v pořadí jejich výskytu v práci s uvedením jejich očíslování, názvu a strany, na které se nachází.*

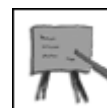
7 Matematické vzorce

Matematické vzorce umisťujeme na zvláštní řádek zarovnané na střed (vycentrované). Vysvětlení symbolů použitých ve vzorci (pokud nebyly definovány dříve) umisťujeme pod vzorcem od levého okraje (za slůvkem 'kde:').

Například:

$$\bar{P} = \frac{\sum_{i=1}^n P_i}{n} \quad (7.1)$$

kde: \bar{P} ... průměrná hodnota daného parametru ve sledovaném vzorku,
 P_i ... hodnota daného parametru i -tého objektu,
 n ... počet objektů ve sledovaném vzorku.

Vzorci je možné podle potřeby (při odkazech na ně v různých částech textu) číslovat, a to uvedením pořadového čísla vzorce do kulaté závorky u pravého okraje řádky, na které je vzorec uveden. V případě uvedení většího počtu vzorců v textu je možné je číslovat v každé kapitole zvlášť s využitím desetinného číslování (č_kap . č_vzorci).

V případě souvisejících skupin matematických vzorců (např. soustavy rovnic) je vhodné zarovnat tyto výrazy tak, aby byly zachovány vertikální vazby mezi nimi, tj. bez centrování každé řádky zvlášť.

U číslic vyjadřujících vyšší hodnoty je obvyklé vynechávat mezeru oddělující tisíce, milióny apod. (např. 13 221 547,- Kč). Mezi číslicí a měrnou jednotkou vynecháváme jednu mezeru. Žádný číselný údaj včetně měrné jednotky by neměl být rozdělen řádkováním.

8 Práce s literaturou a dalšími informačními zdroji

Studentům doporučujeme následující postup:

- Začít s odbornou literaturou od odborných slovníků a encyklopedií (+ přehledové studie).
- Využít základní používané a doporučované učebnice, odborné publikace.
- V obou výše uvedených položkách najdeme odkazy na další odbornou literaturu.
- Vyhledání publikací, které se zabývají přímo řešenou problematikou (katalogy v knihovnách, dnes již s možností hledání na Internetu).
- Práce s odbornými časopisy ze sledované oblasti (články jsou novější zdroje než učebnice, i když v posledních letech se čas pro vydání publikace velmi zkrátil).
- Vyhledávání zdrojů v odborných databázích v univerzitní knihovně a fultextovým vyhledáváním na Internetu.

Samozřejmě podle povahy práce pracujeme i s jinými zdroji, např. statistickými ročenkami, legislativou atd.

Pokud jde o původ získaných poznatků, je užitečné je dělit na sekundární prameny (autor práce popisuje údaje jiných) a primární prameny (autor zpracovává vlastní empirická data).

Tip: Zejména student začátečník, který tvoří svoji první odbornou práci, brzy zjistí, že se v záplavě zdrojů ztrácí. Proto je nutné si vytvořit systém třídění dat např. s využitím dostupných nástrojů Microsoft Office. Informace je ovšem nutné ukládat s přesným popisem, tzn. citací zdroje.

Přesné citování odborných zdrojů patří k základům odborné a vědecké práce. Na tuto problematiku se zaměříme v další kapitole.

8.1 Citování odborných informačních zdrojů

Bibliografické záznamy musí odpovídat normám ISO 690 : 1987 a ISO 690 : 1997. Správný popis zdroje - jeho citace patří k základním kamenům solidní odborné a

vědecké práce a je to také jedna z položek hodnocení bakalářské a diplomové práce. Logicky se na to studenti připravují již při tvoření svých seminárních prací. (bohužel současná situace není uspokojující).

Poznámka: *Pro účel této metodické příručky nemá smysl zde opisovat normu, která je k dispozici v knihovnách. Proto uvedeme jen základní údaje a dáme se cestou příkladů. Tak se totiž rychle a jednoduše prakticky seznámíte s citováním. Samozřejmě uvedeme základní příklady a pro případné speciální podrobnosti opět odkazujeme na mezinárodní normu ISO 690.*

Norma specifikuje prvky, které je potřebné uvádět v bibliografických citacích publikovaných v monografických a seriálových publikacích, kapitol, článků atd. v těchto publikacích a patentových dokumentů.

Stanoví a předepisuje pořadí prvků citace a ustavuje pravidla transkripce a formální úpravy informací získaných z pramenné publikace.

Je zde definováno následující: autor, příspěvek, kapitola, vydání, zdrojový dokument, klíčový název, štítek mikrofiše, monografická publikace, seriálová publikace, podnázev, název, patentový dokument, publikace, nakladatel, nakladatelství, vydavatel, vydavatelství. Přehledněji viz příklady.

Důležitá je struktura bibliografické citace (pozor zde se stále dělá řada chyb a cituje se dle již nepoužívaných schémat, a to i v odborné literatuře!).

Struktury identifikují základní prvky bibliografické citace, představují oddělení citace monografických publikací, seriálových publikací, kapitol, článků atd. a patentových dokumentů.

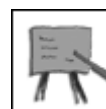
Citací rozumíme doslovné uvedení myšlenky, názoru, definice apod. jiného autora ve vlastní práci. V takovém případě je nutné citovaný text uvádět ve vlastní práci v uvozovkách a vždy uvádět zdroj citace i s uvedením strany, na které se nachází.

V případě zmínky o jisté myšlence, názoru, teorii, či celé publikaci nějakého autora bez přesného citování textu hovoříme o tzv. **odkazu na literaturu**. V takovém případě uvádíme odkaz do vlastního textu podobně jako u citací; zmíněnou cizí myšlenku formulovanou vlastními slovy však neuvádíme v uvozovkách. V případě odkazu na celou publikaci neuvádíme v odkazu čísla stran.

V DP, BP, příp. SP používáme obvykle tzv. zkrácené citace či odkazy, které obsahují minimální údaje nezbytné k identifikaci publikace či její části.

Příklady bibliografických citací:

1. Příklad bibliografické citace monografické publikace vydané v češtině:

KUBIAS, S. *Úvod do managementu*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 1997. ISBN 80-7083-263-0

DÄNIKEN, E. von. *Prorok minulosti*. Přel. R. Řežábek. 1. vyd. Praha: Naše vojsko, 1994. 220 s. Fakta a svědectví. Sv. 119. Přel. Z: Prophet der Vergangenheit. ISBN 80-206-0434-0

LEHMANOVÁ, Z. (ed). *Výchova k evropanství: Kulturně historické souvislosti evropského procesu*. Praha: VŠE, 1996. ISBN 80-7079-762-2

2. Příklad bibliografické citace seriálové publikace vydané v češtině:

- **Seriálová publikace:**

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí České republiky. 1991-. Praha: PRESS-KO a Retrains. ISSN 0862-90005

E+M Ekonomie a Management. Technická univerzita v Liberci, Hospodářská fakulta. 1998-. Liberec: TU v Liberci. ISSN 1212-3609

- **Článek v seriálové publikaci:**

ČÁSLAVOVÁ, EVA. Marketingové aspekty sportu. *E + M Ekonomie a management*, 2000, č.4, s. 26 - 30. ISSN 1212-3609

Poznámka: *zde je nutné dodat, že se stále v ČR užívá u autora i zde: ČÁSLAVOVÁ, E. (ostatní viz příklad)*

3. Příklad bibliografické citace příspěvku do monografické publikace (sborník)

PROKOP, J. Sémantický diferenciál ve škole. In PROKEŠOVÁ, M. *Pedagogická diagnostika 2001*. Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2001, s. 99-107. ISBN 80-7042-184-3

PLEVNÝ, M. Využití jednoduchých optimalizačních metod při rozhodování v malém a středním podniku. In *MANAG 2000, sborník referátů z 2. přehledové konference*. Plzeň: HA Cheb a FEK ZČU v Plzni, 2000, s. 455-460. ISBN 80-7082-647-9

4. Příklad citací elektronických dokumentů

- **Hlavní stránka organizace:**

Univerzita Karlova v Praze [online]. Praha: Univerzita Karlova. Posl. úpravy 25.11. 2002 [cit. 2002-12-5]. Dostupné na WWW: <<http://www.cuni.cz>>.

- **Elektronická monografie:**

Sborník příspěvků: Učitelé a jejich univerzitní vzdělávání na přelomu tisíciletí: mezinárodní konference 23. - 25. září 1998 [online]. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 1999 cit [2001-01-24]. Dostupné na WWW: <<http://pedf.cuni.cz/svi/vydavatelstvi/ucitel/konfecz.html>>.

HIGGINSON, C.A.: *Online tutoring e-book*. [online]. Edinburg: Heriot-Watt University and Gordon University. February 2002 [cit 15.2.2003]. Dostupné na WWW: <<http://otis.scotcit.ac.uk/onlinebook/>>

- **Článek v elektronickém časopise:**

ŠEDINOVÁ, P. Elektronické informační zdroje pro pedagogiku. *Ikaros* [online]. 2001, č. 1 [cit 2001-04-17]. Dostupné na WWW: <<http://ikaros.ff.cuni.cz/2001/c01/welcome.htm>> . ISSN 1215-5075

Poznámka: *S citacemi z Internetu to není jednoduché a zde v současné době v řadě bakalářských a diplomových prací vidíme příliš velké zjednodušení, kdy je uvedena pouze adresa (hyperlinka) bez data citace (pozor některé zdroje jsou dočasné!) a dalšího uvedení. Proto považujte výše uvedené příklady za hodné následování.*

8.2 Umístění citací a odkazů

Citace a odkazy je možné umístit v textu, v poznámce pod čarou nebo na konci práce (v seznamu použité literatury). Pokud v práci uvádíme seznam použité literatury (tj. v případě DP a BP), doporučuje se použití tzv. „moderní citace“, které je možné psát v zásadě následně uvedeným dvojím způsobem. V připojených příkladech se jedná nejprve o *odkaz na literaturu* a následně o *citaci*.

1. **Způsob** (doporučujeme pro psaní BP, DP)

Za citovaným textem či odkazem uvedeme do kulatých závorek jméno autora, rok vydání publikace a případně i stranu, kde se citovaný text nachází. Pokud použijeme více publikací od jednoho autora vydaných ve stejném roce, odlišíme je malými písmeny abecedy uvedenými za rokem vydání.

Příklady (1. odkaz na literaturu a 2. citace):

... autoři ve svém známém algoritmu (Ross, Soland, 1975) nejprve vynechali ...

... pojem je možné definovat jako „...*citovaný úsek textu*...“ (Štefko, 1999b, s. 31).

2. **Způsob** (vhodný např. pro psaní odborných článků či méně rozsáhlých statí)

Za citovaným textem či za odkazem na citovanou literaturu v uvedeme do hranatých závorek pořadové číslo literatury podle ‘Seznamu použité literatury’ na konci práce, případně i stranu, kde se citovaný text nachází. Např.:

Příklady:

... Ross a Soland ve svém známém algoritmu [5] nejprve vynechali ...

... pojem je možné definovat jako „... *citovaný úsek textu* ... “ [4, s. 31].

Kde číslo 5, resp. 4 jsou pořadová čísla literatury v ‘Seznamu použité literatury’ na konci práce. Ve druhém příkladě se *citovaný úsek textu* nachází na straně 31.

Seznam použité literatury uvádíme na konci práce v samostatné kapitole v abecedním pořadí podle příjmení autorů jednotlivých publikací. V případě citací a odkazů podle způsobu 2 uvádíme ke každé publikaci její pořadové číslo (shodné s číslem v textu), které píšeme obvykle předsazené v hranaté závorce (viz Seznam použité literatury - příklad 2).

9 Úloha vedoucího práce a hodnocení BP a DP

Zpracování závěrečné práce je především záležitostí studenta. Vedoucí práce pomáhá studentovi řešit základní otázky metodologické a koncepční, upozorní jej na formální nedostatky práce, atd. Společně se studentem stanoví harmonogram jednotlivých etap práce (průběžná kontrola zpracování práce).

Ukončenou závěrečnou práci hodnotí písemně vedoucí práce a katedrou určený oponent BP nebo DP. Student - autor práce obdrží oba posudky a pro vlastní obhajobu si připraví stručnou prezentaci své práce, zejména jejích výsledků a odpovědi na otázky uvedené v posudcích. Při vlastní obhajobě také před komisí samozřejmě prokazuje znalost své práce a jejích výsledků.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY (PŘÍKLAD 1)

- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6
- CHRÁSKA, M. *Základy výzkumu v pedagogice*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP v Olomouci, 1993. ISBN 80-7076-287-0
- ŠTEFKO, R. Teoretické východiská skúmania determinantov image vzdelávacej organizácie. *Aula* 1999a, č. 1, s. 30-34. ISSN 1210-6658
- ŠTEFKO, R. Testovanie trhovej pozície vzdelávacej organizácie a stupne jej citlivosti pri reakcii na nositeľov dopytu. *Aula* 1999b, č. 2, s. 63-77. ISSN 1210-6658
- ROSS, T.G., SOLAND R.M. A Branch and Bound Algorithm for the Generalized Assignment Problem. *Mathematical Programming* 1975, No.8, pp. 91-103. ISSN 0025-5610
- ŠEDINOVÁ, P. Elektronické informační zdroje pro pedagogiku. *Ikaros* [online] 2001, č. 1, [cit. 2001-04-17] Dostupné na WWW: <<http://ikaros.ff.cuni.cz/2001/c01/welcome.htm>>. ISSN 1215-5075
- ČSN ISO 690. *Dokumentace - Bibliografická citace. Obsah, forma a struktura (01 0197)*. Praha: ČSNI, 1996. 31 s.
- Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni* [online]. Cheb: Fakulta ekonomická. Posl. úpravy 20.4.2000 [cit. 2003-03-03]. Dostupné na WWW: <<http://www.fek.zcu.cz>>
- Metodické a systémové zásady zpracování sektorových operačních plánů*. Edice Strukturální fondy č. 8/2000, 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2000, 157 s.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY (PŘÍKLAD 2)

- [1] GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6
- [2] CHRÁSKA, M. *Základy výzkumu v pedagogice*. Olomouc: Pedagogická fakulta UP v Olomouci, 1993. ISBN 80-7076-287-0
- [3] ŠTEFKO, R. Teoretické východiská skúmania determinantov image vzdelávacej organizácie. *Aula* 1999a, č. 1, s. 30-34. ISSN 1210-6658
- [4] ŠTEFKO, R. Testovanie trhovej pozície vzdelávacej organizácie a stupne jej citlivosti pri reakcii na nositeľov dopytu. *Aula* 1999b, č. 2, s. 63-77. ISSN 1210-6658
- [5] ROSS, T.G., SOLAND R.M. A Branch and Bound Algorithm for the Generalized Assignment Problem. *Mathematical Programming* 1975, No.8, pp. 91-103. ISSN 0025-5610
- [6] ŠEDINOVÁ, P. Elektronické informační zdroje pro pedagogiku. *Ikaros* [online] 2001, č. 1, [cit. 2001-04-17] Dostupné na WWW: <<http://ikaros.ff.cuni.cz/2001/c01/welcome.htm>>. ISSN 1215-5075
- [7] ČSN ISO 690. *Dokumentace - Bibliografická citace. Obsah, forma a struktura (01 0197)*. Praha: ČSNI, 1996. 31 s.
- [8] *Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni* [online]. Cheb: Fakulta ekonomická. Posl. úpravy 20.4.2000 [cit. 2003-03-03]. Dostupné na WWW: <<http://www.fek.zcu.cz>>
- [9] *Metodické a systémové zásady zpracování sektorových operačních plánů*. Edice Strukturální fondy č. 8/2000, 1. vydání. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2000, 157 s.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Plzeň, 2003

Jméno PŘÍJMENÍ

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

<Název DP>

Plzeň, 2003

Jméno PŘÍJMENÍ

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou (bakalářskou) práci na téma:

"název DP nebo BP"

vypracoval(a) samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové (bakalářské) práce za použití pramenů uvedených v přiložené bibliografii.

V Plzni (Chebu) dne *den. měsíc rok*

.....
Podpis řešitele

